

ORGANIZACJA LIKWIDACJI SKUTKÓW UŻYCIA ŚRODKÓW BIOLOGICZNYCH, CHEMICZNYCH I PROMIENIOTWÓRCZYCH

ORGANIZACJA LIKWIDACJI SKUTKÓW UŻYCIA ŚRODKÓW BIOLOGICZNYCH, CHEMICZNYCH I PROMIENIOTWÓRCZYCH

Ogólna charakterystyka i organizacja dekontaminacji (dezaktywacja, odkażanie).

DEKONTAMINACJA (dezaktywacja, odkażanie) polega na usuwaniu z powierzchni ciała ludzkiego, błon śluzowych oczu, nosa i ust substancji promieniotwórczych, środków trujących i biologicznych. Celem dekontaminacji jest zmniejszenie absorpcji trucizn przez osoby poszkodowane oraz zapobieganie wtórnemu skażeniu służb ratowniczych.

Rejon porażenia dzielimy na strefy:

1. **Strefa CZERWONA (GORĄCA)** - otacza bezpośrednie miejsce zdarzenia gdzie dochodzi do skażenia pierwotnego. W niej nie wykonuje się żadnych zabiegów dekontaminacji oprócz ewakuacji.
2. **Strefa ŻÓŁTA (CIEPŁA)** - w której przeprowadza się dekontaminację oraz proste zabiegi medyczne np. udrożnienie dróg oddechowych, itp.
3. **Strefa ZIELONA (ZIMNA)** - w której zlokalizowane są źródła pomocy m.in. pełne zabiegi medyczne.

Organizacja dekontaminacji osób porażonych.

Etap I

- zdjęć z poszkodowanego odzież, biżuterię i buty;
- rzeczy zabezpieczyć w specjalnych workach i pozostawić w strefie skażenia zgodnie z procedurą przewidzianą dla substancji niebezpiecznych;
- zanieczyszczeń stałych nie wolno usuwać przy pomocy szczotek lub innych narzędzi;
- zanieczyszczenia w postaci cieczy można próbować delikatnie usunąć za pomocą tamponu, chusteczki itp.

Etap II

- miejsce skażone umyć dużą ilością letniej wody pod łagodnym ciśnieniem (zwrócić szczególną uwagę na fałdy skóry, okolice pach, pachwin i na stopy, zmywać wodą od głowy w kierunku stóp);
- w przypadku substancji nieznanych lub substancji nierozpuszczalnych w wodzie można użyć delikatnych detergentów (mydło szare);

- nie używać żadnych substancji chemicznych do dekontaminacji skóry błon śluzowych;
- w przypadku podejrzenia skażenia oczu należy ewentualnie usunąć szkła kontaktowe i przemywać oczy wodą.

UWAGA:

1. przy skażeniu środkami chemicznymi jak:

- a) paraliżujące (pary), związki cyjanowe, środki uszkadzające płuca:
 - należy zdjąć ubranie, a do mycia stosować 0,5 % roztwór podchlorynu wapnia;
- b) paraliżujące (płyny), parzące:
 - postąpić jak wyżej, dodatkowo usunąć mechanicznie skażenia;
- c) łzawiące:
 - do mycia stosować mydło szare i wodę.

2. przy skażeniu środkami biologicznymi stosować standardowe mycie ciała;

3. przy skażeniu radiologicznym stosować mycie mydłem i wodą całego ciała.

Ogólne zasady dekontaminacji:

- opóźnienie dekontaminacji może mieć większe znaczenie niż długość jej przeprowadzania;
- splukiwanie 15 ofiar, po zdjęciu wszystkich elementów garderoby, przeznaczając 1 minutę dla osoby jest lepszym rozwiązaniem niż splukiwanie 1 osoby poszkodowanej przez 15 minut, bowiem większość substancji płynnych i stałych usuwanych jest w czasie krótkiej dekontaminacji;
- często wymagana jest obecność toksykologa klinicznego;
- należy wziąć pod uwagę toksyczność użytego środka;
- odpowiednia dekontaminacja zapobiega skażeniom wtórnym, co ma szczególne znaczenie dla pracowników służby zdrowia, które będą miały kontakt z osobami poszkodowanymi;
- układ oddechowy:
 - przerwać narażenie;
 - zapewnić odpowiednią wentylację (podawać tlen);
- skóra:
 - dekontaminacja w przypadku narażenia na gazy nie jest konieczna;
 - odzież może być źródłem skażenia wtórnego;
 - nieuszkodzona skóra jest barierą dla wielu, ale nie wszystkich rodzajów trucizn;
 - absorpcja przez skórę wzrasta w przypadku jej uszkodzenia i w wysokiej temperaturze;

- pewne części ciała są bardziej podatne na absorpcję substancji chemicznej niż inne np. okolice genitaliów absorbują substancje chemiczne o wiele szybciej niż ręce i stopy;
- substancje chemiczne rozpuszczalne w tłuszczach są zwykle łatwo absorbowane przez nie uszkodzoną skórę;
- narażenie na gazy duszące nie wymaga specjalnej dekontaminacji skóry i błon śluzowych;
- narażenie na gazy drażniące i żrące wymaga dekontaminacji przy pomocy wody ,
- skażenie substancjami stałymi lub cieciami wymaga dekontaminacji w strefie ciepłej (żółtej).